

Universell utforming:

Funksjonelle kumlukk

Økt fokus på universell utforming og et ønske om å heve det estetiske uttrykket, fikk Stavanger kommune til å være med i et samarbeid om å fremstille en ny type kumlukk. Bedre fremkommelighet og penere utseende er resultatet.

Prosjektledelsen i Tusenårsprosjektet tok initiativet, og sammen med Skjæveland Cementstøperi og Ulefos NV utformet og satte vi Tusenårslokket i produksjon, forteller prosjekteringsleder for Tusenårsprosjektet i Stavanger kommune, Terje Børsheim.

I 2008 skal Stavanger innvie "Tusenårsstedet", byens nye markeds- og møteplass og som er en markering av tusenårs-skiftet. Tusenårsstedet inkluderer det sentrale Torget og indre deler av Vågen og blir det nye, opprustedes fellesskapsområdet i Stavanger sentrum. Området skal bli mer fremtredende og være en viktig del av byens egenart og identitet.

Idéen er å gjenskape Torget som ett stort uterom, en sammenhengende flate mellom tiliggende bygninger. Det totale arealet er ca 26daa inkl sjøareal.

I utgangspunktet var området regulert med små brostein, men økt fokus på universell utforming betyr større krav til jevnhet. Belegningen ble derfor omgjort til granitheller, men dette var alene ikke nok.

Kommunen tok initiativ

– Torget og området rundt blir som et stort teppe

– Her er det ingen kanter eller hindringer for fremkommeligheten, og det er viktig for å etterkomme kravet til univerell utforming, påpeker (f.v.) Bjørn Fjermestad fra Skjæveland Cementstøperi som har bistått med utformingen og Terje Børsheim fra Stavanger kommune.

Det er rammesystemet som er det smarte. Samtidig som det fungerer som en sperre for settelaget, kan rammen justeres for skrått terreng slik at man fullstendig unngår sprang eller kanter i underlaget.

som brer seg utover. I forbindelse med Tusenårsstedet har vi også skiftet alt av vann og avløp i tillegg til strømforsyning og bredbånd. Vi innså raskt at området ville bli svært skjemmet av mange kumlokk, noe som ville tone ned det kunstneriske innslaget. Av estetiske hensyn ville vi gjøre noe med dette og tok initiativ til å utrede hvordan nye former for kumlokk kunne erstatte de gamle og trauste, forteller Terje Børsheim, prosjekte-

ringsleder for Tusenårsstedet i Stavanger kommune. Han innrømmer at veien frem ble kronglete og at de underveis innså at det ble en vanskelig sak.

– Problemet var å få til en erstatning for tradisjonelle kumlokk som man kunne leve med. Driftsmessig må de tåle store belastninger og kravene til funksjonalitet er høye. Etter hvert kom vi i kontakt med Aage Gjesdal i Skjæveland Cementstøperi AS, som er en kreativ person. Han brakte inn kumlokkprodusenten Ulefos NV AS, og disse ville gjerne være med på den nødvendige idédugnden. Sammen med folk fra vann- og avløpsetaten kom prosessen i gang. Først ble det satt fokus på det estetiske, deretter bygde vi inn ny funksjonalitet. Så ble tusenårslokket satt i produksjon, smiler Børsheim.

Ramme med justering for skrått terreng

En meget smart innretning i de nye lokkene er rammen som gir juste-

ringsmuligheter for skrått terreng.

– I tillegg måtte vi løse det klassiske problemet, nemlig å skape en god barriere mot settelaget. Dette fikk vi til ved at selve rammen nå fungerer som sperre. Vårt utgangspunkt var å benytte granittstein i lokket, og den er tyngre enn vanlige kumlokk. Derfor konstruerte vi også en ny løfteøk, som gjør det lett å heve lokket. Tusenårslokket, som det er døpt, bruker vi nå konsekvent i hele arealet som utgjør Tusenårsstedet. Til sammen er det ca 125 lokk. Det er helt klart at de nye lokkene gir et viktig bidrag til utseende i det nye fellesskapsområdet i Stavanger sentrum som skal innvies til åpningen av kulturbyåret i januar 2008, sier en fornøyd Terje Børsheim i Stavanger kommune. Han legger til Tusenårslokket vil fungere med de aller fleste typer belegning som kan tilpasses form og dybde i lokket.

Nytt innfestingssystem for armatur i vannkummer

Etter det første prøveprosjektet i oktober, har Stavanger kommune fullstendig konvertert til et nytt festesystem for vannarmaturer. Arbeidskrevende montering av flensser og ventiler i kombinasjon med en betydelig mengde bolter og skruer er en saga blott.

Av Trond Opstad
Informasjonspartner

Tidligere brukte vi flere timer på å montere eskevis med bolter og skruer, T-rør og kryss, og alt som måtte til. Nå kommer armaturet ferdig montert fra rørgrossist og heises rett på plass. Det er snakk om minutter å få det installert. En annen side ved dette er at ved bruk av Combiventilkryss kombinert med det nye innfestingssystemet, kan kumstørrelsen reduseres fordi plasskrevende areal til selve sammenskruingen ikke er nødvendig. En kum på 2,40 meter er utrolig mye større enn en på 2 meter og følgelig er det langt mer masse å grave ut. Og tid er penger, påpeker Helge Wiken fra Plan og anlegg i Stavanger

- Denne løsningen gjør hverdagen langt enklere. Tiden det tar å montere armaturen er redusert til et minimum, fastslår Helge Wiken fra Plan og anlegg i Stavanger kommune.

Armaturet heises ned i én trinnløs bevegelse, og i løpet av få minutter har Helge Wiken montert det.

kommune. Han peker også på at en plassreduserende kum er nødvendig i trange smug og smale gater.

Hoderisting og hjertesukk

Type kum og system som Helge Wiken refererer til, ble utviklet som følge av hoderisting og hjertesukk fra teknisk avdeling i Stavanger kommune. I forbindelse med en lansering av et konkurrerende produkt der uttallige løse deler og arbeidskrevende innsats fortsatt var som ved tidligere modeller, falt følgende uttalelse fra kommunen: ” Dette er ingen videreutvikling, men et tilbakeskritt!”

Den lokale produsenten av kumløsninger, Skjæveland Cementstøperi AS, plukket opp kommunens synspunkter og iverksatte idéarbeid og senere produksjon i samarbeid med Ulefos NV AS. Sist høst var nyvinningen et faktum.

Stavanger kommune benytter nå Unikum med det boltefrie festesystemet Uniklikk i forbindelse med vannfordelingsnett på kommunaltekniske anlegg. Bunnseksjonen er utstyrt med blendede tripelutsparinger i kumvegg, beregnet for montering av rørgjennomføringspakninger av type Combi-pakning F-911. Det er innlagt drensrenne i bunn med fall mot drensavløpet.

Før én hel dag - nå minutter

- Det er selvfølgelig langt enklere at grossisten monterer armaturen ferdig, enn å gjøre dette arbeidet i grøfta. Før skrudde vi en hel dag på ett kryss, nå er det snakk om minutter. Et annet viktig poeng er at det nå kan benyttes en sentrisk kjegle på toppen av kummen. Spindlene er så kompakte at de kan nås fra kumåpningen. Dette gjør vedlikehold og kontroll langt enklere. Dessuten setter vi på spesialplugg på toppen som beskyttelse på brannuttaket. Den brukes også til å stige opp og ned av kummen, sier Helge Wiken. Spesialpluggen sikrer brannventil mot innsuging av forurenset vann

ved undertrykk i ledningsnett. Den bidrar også til å holde tilkoblingspunkt for brannstender fri for smuss. Pluggen, som er enkel å montere uten bruk av verktøy, leveres av flere produsenter. Det er også utviklet en lokal variant av pluggen i samarbeid med kommunen.

- Det var på tide med et sprang i produktutviklingen for kumløsninger og festesystem for armaturer. Å montere armaturet nå, er som natt og dag i forhold til tidligere. I tillegg kan vi føle oss trygge på at både styrke og levetid er ivaretatt. Vi er fornøyd, fastslår Helge Wiken.

To braketter er festet på armaturet. I bunnen av kummen er det festet en skinne. Etter at brakettene er satt ned på skinnen, blir de festet med to kiler.